

PODJELA NADLEŽNOSTI IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE U ODNOSU NA NADZOR POMORSKOG DOBRA

Dr. sc. ANTE VUKOVIĆ*

UDK 351.711(497.5)
352.075+37.014.61(497.5)
DOI 10.21857/mwo1vcrlky
Pregledni znanstveni rad
Priljeno: 27. kolovoza 2023.
Prihvaćeno za tisak: 14. veljače 2024.

Cilj je ovog rada prikazati relevantne povijesne i važeće pravne izvore vezane za nadzor nad pomorskim dobrom na području Republike Hrvatske. Prema Zakonu o pomorskom dobru i morskim lukama (2023.), nadzor se ostvaruje putem upravnog nadzora, inspeksijskog nadzora te nadzora izvršenja obveza preuzetih ugovorom o koncesiji ili ugovorom o posebnoj upotrebi i dozvolom na pomorskom dobru. Inspeksijski nadzor provodi inspektor pomorskog dobra koji je neovisan u poduzimanju svih mjera inspeksijskog nadzora pomorskog dobra. S druge strane, nadzor nad pomorskim dobrom u jedinicama lokalne samouprave obavlja pomorski redar. Tako je ustanovljena podjela nadležnosti između Republike Hrvatske i jedinica lokalne samouprave na pomorskom dobru.

Ključne riječi: pomorsko dobro; upravni nadzor; inspeksijski nadzor; inspektor pomorskog dobra; pomorski redar.

1. UVOD

Za svaku državu koja ima pristup moru, pomorsko dobro predstavlja iznimno vrijedan prirodni resurs koji zahtjeva posebnu brigu i pažnju. U Republici Hrvatskoj čak je jedna trećina teritorija u statusu pomorskog dobra, odnosno u općoj upotrebi. Međutim, ovaj se dragocjen resurs godinama sve više devastira zbog bespravne gradnje, nekontroliranog nasipavanja građevinskog materijala uz obalu ili u more, izrazite litorizacije te ubrzanog razvoja lučkog sustava i pomorskog prometa. Devastaciji pomorskog dobra pogoduje i nesklad u zakonodavnom okviru koji nepreciznim i neusklađenim odredbama omogućuje

* Dr. sc. Ante Vuković, znanstveni suradnik u polju prava, Račkoga 7, 21000 Split, e-adresa: antevukovi674@gmail.com.

»dobacivanje« nadležnosti između različitih inspekcija, osobito između građevinske inspekcije i inspektora lučke kapetanije. Republika Hrvatska odustala je od strateški važnog projekta utvrđivanja granica pomorskog dobra zbog nedostatka financijskih sredstava, što je dodatno pridonijelo narušavanju reda na pomorskom dobru.

Povod za pisanje ovog rada je novi Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama (u nastavku: ZPDML iz 2023.) koji je stupio na snagu 29. srpnja 2023. godine. Tako je prestao vrijediti Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama iz 2003. godine koji u dvadeset godina primjene nije do kraja uspješno riješio ni jedno problematično pitanje na pomorskom dobru u Republici Hrvatskoj. Fokus ovog rada bit će usmjeren na upravni i inspeksijski nadzor, nadzor nad izvršenjem obveza preuzetih ugovorom o koncesiji, ugovorom o posebnoj upotrebi i dozvolom na pomorskom dobru, te nova i odgovornija uloga jedinica lokalne samouprave (gradova/općina) koje putem pomorskih redara, također, obavljaju nadzor na pomorskom dobru kao dio redovitog upravljanja.

2. POMORSKO DOBRO KAO *RES EXTRA COMMERCIUM*

Pomorsko dobro je institut iz rimskog prava i označava stvari koje su izuzete iz pravnog prometa (*res extra commercium*). U takve se stvari ubrajaju, među ostalim, i stvari koje služe zajedničkim potrebama i interesima svih ljudi (kao što su, na primjer, zrak, tekuća voda, more i morska obala).¹ U važećem ZPDML-u iz 2023.,² »pomorsko dobro je opće dobro od interesa za Republiku Hrvatsku i ima njezinu osobitu zaštitu, a upotrebljava se i koristi pod uvjetima i na način propisan ovim Zakonom«. Republika Hrvatska vodi brigu, skrbi i upravlja pomorskim dobrom, a kada je upravljanje pomorskim dobrom povjereno drugoj osobi javnog prava ili pravnoj osobi s javnim ovlastima tada ta osoba odgovara za pomorsko dobro. Također, Republika Hrvatska provodi nadzor i poduzima sve radnje radi zaštite pomorskog dobra neovisno o tome je li pomorsko dobro povjereno drugoj osobi javnog prava ili osobi (ustanovi) s javnim ovlastima. Prema čl. 4. st. 5. ZPDML-a iz 2023. »pomorsko dobro je u upotrebi svih i svatko ima pravo, pod jednakim uvjetima, služiti se pomorskim dobrom u skladu s njegovim osobinama, prirodi i namjeni, osim kad je ovim Zakonom drukčije propisano«. Sadržaj pomorskog dobra čine unutarnje morske vode i teritorijalno more (njihovo dno, podzemlje i podmorje) te dio kopna koji je po svojoj prirodi

¹ Romac, A., *Rječnik rimskog prava*, Informator, Zagreb, 1975., str. 484.

² *Narodne novine*, br. 83/2023.

namijenjen općoj upotrebi i koji je određen takvim, kao i sve što je trajno povezano s tim dijelom kopna, bilo na površini ili ispod nje, uključujući nekretnine koje se kvalificiraju prema prirodnim obilježjima, izgledu, namjeni, položaju i načinu upotrebe (»morska obala, morske plaže, sprudovi, rtovi, hridi, grebeni, otočići koje za vrijeme nevremena prekrivaju najveći valovi, žala, luke, lukobrani, rive, molovi, valobrani, nasipi, privezišta, gatovi, morske solane, ušća vodotoka koji se izljevaju u more i kanali spojeni s morem, uključujući i građevine koje su trajno povezane s pomorskim dobrom i njegova su pripadnost«). Kopneni dio pomorskog dobra je pojas kopna uz more koji je širok najmanje šest metara od crte srednjih viših visokih voda mjereno vodoravno, a granica pomorskog dobra na moru je vanjska granica teritorijalnog mora Republike Hrvatske (čl. 6. st. 3. i 5. ZPDML-a iz 2023.).

Dakle, pomorsko dobro u Republici Hrvatskoj obuhvaća stvari u općoj upotrebi i izvan pravnog prometa, zemljišta kojima pripada sve što je na njima izgrađeno (*superficies solo cedit*) te sve ostalo što je određeno prema odredbama ZPDML-a iz 2023. Stoga odluka suda ili upravnog tijela kojom se utvrđuje status nekretnine kao pomorskog dobra ima isključivo deklatorni učinak.

3. KRATKA POVIJEST LEGISLATIVE

Na hrvatskoj obali postoji kontinuitet pravne tradicije o nadzoru pomorskog dobra. Prvi pisani izvori o tome su statuti (kodificirani običaji) jadranskih gradova. U Splitskom statutu iz 1312. godine poslove nadzora nad pomorskim dobrom obavlja lučki nadglednik kao službenik gradske vlasti.³ Početkom devetnaestog stoljeća upravu pomorstva na hrvatskoj obali preuzima Vlada austrijsko-ilirskog primorja u Trstu, u sklopu koje je djelovala Središnja pomorska vlada (tal. *Governo centrale marittimo*) u Trstu. Djelovanjem te institucije započelo je moderno razdoblje povijesti pomorske administracije na našoj obali.⁴ Iz razdoblja Kraljevine Jugoslavije iznimno je važna Uredba sa zakonskom snagom o pomorskom javnom dobru⁵ kao jedini pravni akt države iz pomorskog prava.⁶ U povijesno-pravnoj literaturi ova se Uredba smatra prvim pravnim propisom na ovim područjima koja u

³ Cvitančić, A., *Statut Grada Splita, Splitsko srednjovjekovno pravo*, 3. izdanje, Književni krug, Split, 1998.

⁴ Državni arhiv u Splitu, Sig. HR-DAST-16, Direkcija pomorskog saobraćaja (Pomorska oblast SHS) Bakar, Split (1919. – 1941.) 1919. – 1941. Knj. 44, kut. 378; 48.0.

⁵ *Službene novine Kraljevine Jugoslavije*, br. 104-XXXIII od 10. svibnja 1939.

⁶ Čepulo, D., *Hrvatska pravna povijest u europskom kontekstu*, Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet, Zagreb, 2012., str. 282.

cijelosti regulira tematiku pomorskog dobra.⁷ Prema paragrafu 2. istoimene Uredbe, pomorskim javnim dobrom raspolaže, upravlja i nad njim vrši nadzor Direkcija pomorskog saobraćaja u Splitu (1925. – 1941.) kao prvostupanjska vlast, a Ministarstvo saobraćaja – Pomorsko odjeljenje kao drugostupanjska vlast. Izvršni organi Direkcije su: lučke kapetanije I. i II. reda, lučka zastupništva, pomorsko-građevinske sekcije i pomorsko-građevinska zastupništva.⁸ Za vrijeme socijalističke Jugoslavije, nakon poslijeratne stroge centralizacije uslijedila je decentralizacija upravljanja pomorskim dobrom na općine, najprije putem Osnovnog zakona o iskorištavanju luka i pristaništa iz 1961. godine,⁹ a potom putem Zakona o pomorskom i vodnom dobru, lukama i pristaništima iz 1974. godine¹⁰ koji regulira pravni režim pomorskog dobra radi njegova određenja i upotrebe, nadzora ili zaštite. U nadzoru pomorskog dobra nisu sudjelovale lučke kapetanije koje su prvenstveno obavljale nadzor sigurnosti plovidbe, ali su sudjelovale u održavanju reda u morskim lukama.¹¹ U Republici Hrvatskoj, u razdoblju od 1994. do 2003. godine pomorsko dobro uređeno je odredbama Pomorskog zakonika¹² prema kojem država, umjesto općina, postaje nositelj vlasti na pomorskom dobru i Zakona o morskim lukama¹³ koji detaljno regulira morske luke kao dio pomorskog dobra. Novina je u tome da inspekcijski nadzor nad pomorskim dobrom, također, obavljaju i lučke kapetanije u skladu s čl. 1. Zakona o lučkim kapetanijama.¹⁴

Stupanjem na snagu Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama (u nastavku: ZPDML iz 2003.)¹⁵ prestale su vrijediti opće odredbe o pomorskom dobru iz Pomorskog zakonika, kao i Zakon o morskim lukama.

⁷ Vladošić, J., *Određivanje granica pomorskog dobra u hrvatskom pravu*, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, god. 46 (2009.), br. 1, str. 219–246.

⁸ Vuković, A., *Teritorijalna i stvarna nadležnost Direkcije pomorskog saobraćaja u Splitu*, *Poredbeno pomorsko pravo = Comparative Maritime Law*, god. 61 (2022.), br. 176, str. 559–583.

⁹ Bolanča, D., *Pravni status morskih luka kao pomorskog dobra u Republici Hrvatskoj*, *Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu*, Split, 2003., str. 27.

¹⁰ *Narodne novine SRH*, br. 19/1974, 39/1975, 17/1977, 18/1981.

¹¹ Uredbe o redu u lukama, *Službeni list FNRJ*, br. 35/1949.

¹² *Narodne novine*, br. 17/1994, 74/1994, 43/1996.

¹³ *Narodne novine*, br. 108/1995, 6/1996, 137/1999, 97/2000.

¹⁴ *Narodne novine*, br. 124/1997.

¹⁵ *Narodne novine*, br. 158/2003, 100/2004, 141/2006, 38/2009, 123/2011, 56/2016, 98/2019.

4. NADZOR U ZPDML-u IZ 2023.

U ZPDML-u iz 2023., pojam »nadzor« spominje se na više mjesta: a) u kontekstu upravljanja pomorskim dobrom (dio drugi, glava IV.), b) u vezi s redom na pomorskom dobru i morskim lukama (dio šesti, glava IV.), c) u sklopu nadzora nad provedbom ovog Zakona (dio sedmi, glava IV.), d) u prekršajnim odredbama (dio osmi, glava IV.) i e) u prijelaznim i završnim odredbama (dio deveti, glava IV.).

4.1. Nove ovlasti jedinica lokalne samouprave u nadzoru pomorskog dobra

Prema čl. 10. st. 1. prethodno važećeg ZPDML-a iz 2003., za zaštitu pomorskog dobra brine, upravlja i odgovara Republika Hrvatska izravno ili putem jedinica područne (regionalne) samouprave, odnosno jedinica lokalne samouprave prema odredbama ovog Zakona. O redovnom upravljanju pomorskim dobrom brinu jedinice lokalne samouprave (gradovi/općine), a o izvanrednom upravljanju jedinice područne (regionalne) samouprave (županije), pri čemu Republika Hrvatska izravno ne sudjeluje u postupku redovnog i izvanrednog upravljanja pomorskim dobrom. Međutim, u ZPDML-u iz 2003. nije bilo izrijeком navedeno da brigu o zaštiti i upravljanju pomorskim dobrom jedinica lokalne samouprave uključuje i nadzor nad pomorskim dobrom u općoj upotrebi, što je rezultiralo različitim tumačenjima gradova i općina u praksi.

Na temelju čl. 9. ZPDML-a iz 2023., nositelj vlasti i upravljanja nad pomorskim dobrom je Republika Hrvatska koja u izvršavanju vlasti nad pomorskim dobrom upravlja pomorskim dobrom, brine o pomorskom dobru i odgovara za pomorsko dobro. Republika Hrvatska povjerava dio poslova upravljanja pomorskim dobrom te brigu o zaštiti i odgovornost jedinicama područne (regionalne) samouprave, jedinicama lokalne samouprave te lučkim upravama i javnim ustanovama za zaštićene dijelove prirode. Slijedom navedenog, u čl. 36. i 37. ZPDML-a iz 2023. u cijelosti se uređuje pitanje opsega ovlasti jedinica lokalne samouprave i jedinica područne (regionalne) samouprave u vezi s upravljanjem pomorskim dobrom, propisujući konkretan sadržaj svih djelatnosti koje obavljaju. O redovnom upravljanju pomorskim dobrom brinu jedinice lokalne samouprave i javne ustanove za upravljanje zaštićenim područjima, dok o izvanrednom upravljanju brinu jedinice područne (regionalne) samouprave (čl. 36. st. 2. ZPDML-a iz 2023.). Među poslovima jedinica lokalne samouprave nalazi se, među ostalim, i nadzor nad pomorskim dobrom u općoj upotrebi, nadzor nad ovlaštenicima dozvola na pomorskom dobru radi osiguranja da pomorsko dobro koriste u opsegu i granicama utvrđenim u dozvoli na pomorskom dobru te održavanje reda na pomorskom dobru u općoj upotrebi. S druge strane,

jedinice područne (regionalne) samouprave ne obavljaju poslove održavanja reda na pomorskom dobru u općoj upotrebi, nego obavljaju nadzor nad izvršenjem preuzetih obveza na temelju koncesije i posebne upotrebe. To znači da je od sada nadzor nad izvršenjem preuzetih obveza (na temelju koncesije i posebne upotrebe) zakonska obveza, a nije više obveza iz podzakonskog akta, konkretno iz čl. 7. st. 1. Uredbe o postupku davanja koncesije na pomorskom dobru.¹⁶ Je li tako zakonodavac jasno iskazao stajalište da povjerenstva, počevši od povjerenstva koje je imenovala Vlada Republike Hrvatske pa sve do povjerenstava koje su imenovala županijske skupštine sedam jadranskih jedinica područne (regionalne) samouprave, nisu ispunila povjerene im zadatke radi praćenja izvršenja odluka i ugovora o koncesiji?

4.2. Nadzor nad provedbom odluke o komunalnom redu na pomorskom dobru i redu u lukama

Red na pomorskom dobru je cjelovit sustav mjera i radnji kojima se osigurava zaštita i održavanje pomorskog dobra u općoj upotrebi (čl. 149. st. 1. ZPDML-a iz 2023.). Odluku o redu na pomorskom dobru donosi predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave. Pritom propisuje način uređenja i korištenja pomorskog dobra u općoj upotrebi za gospodarske i druge svrhe, izgradnju građevina koje se prema posebnim propisima grade bez građevinske dozvole i glavnog projekta, održavanje reda na pomorskom dobru u općoj upotrebi, održavanje čistoće i čuvanja površina pomorskog dobra u općoj upotrebi, osiguranje nesmetanog prolaska uzduž pomorskog dobra, provođenje mjera za održavanje reda na pomorskom dobru koje poduzima pomorski redar, obveze pravnih i fizičkih osoba te kazne za prekršaje počinjene zbog nepoštovanja odredbi. Predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave dužno je u roku od devedeset dana, od dana stupanja na snagu ovog Zakona, donijeti odluku o redu na pomorskom dobru (čl. 234. ZPDML-a iz 2023.).¹⁷ Provedbu reda na pomorskom dobru obavlja

¹⁶ *Narodne novine*, br. 23/2004, 101/2004, 39/2006, 63/2008, 125/2010, 102/2011, 83/2012, 10/2017.

¹⁷ Odluku o redu na pomorskom dobru dužne su donijeti sve jedinice lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj na čijem se području nalazi pomorsko dobro. Rok od devedeset dana u kojem je predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave moralo donijeti odluku o redu na pomorskom dobru počinje 29. srpnja 2023. godine, a završava 29. listopada 2023. godine. Međutim, predstavnička tijela jedinica lokalne samouprave nisu poštovala zakonski rok, nego su predmetnu odluku donijele istekom roka – Gradsko vijeće Grada Splita na sjednici održanoj 16. studenoga 2023. (*Službeni glasnik Grada Splita*, br. 85/2023), Gradsko vijeće Grada Zadra na sjednici održanoj 29. studenoga 2023. (*Glasnik Grada Zadra*, br. 15/2023), Gradsko vijeće Grada Šibenika na sjednici održanoj 14. prosinca 2023. (*Službeni glasnik Grada Šibenika*, br. 10/2023), Gradsko vijeće Grada Rijeke na sjednici održanoj

pomorski redar, a provedbu reda u lukama otvorenim za javni promet obavlja lučki redar. Uvođenje pomorskog redara u sustav nadzora reda na pomorskom dobru predstavlja veliku novinu u ZPDML-u iz 2023. u odnosu na sve prethodne važeće propise iz domene nadzora pomorskog dobra na području Republike Hrvatske (vidi *supra* 4.1.).

Nadzor nad provedbom odluke o redu na pomorskom dobru, kao i druge poslove određene odlukom o redu na pomorskom dobru predstavljaju dvije temeljne obveze u poslovima nadzora koje obavlja upravno tijelo jedinice lokalne samouprave, odnosno čuvarska služba zakonom zaštićenog dijela prirode.¹⁸ Poslove nadzora neposredno provode pomorski redari, odnosno čuvari zaštićenog dijela prirode koji imaju ovlasti obavljati nadzor propisan Zakonom i odlukom o redu na pomorskom dobru (čl. 151. st. 1. i 2. ZPDML-a iz 2023.). Pomorski redari, odnosno čuvari zaštićenog dijela prirode stječu i gube ovlaštenja za obavljanje poslova nadzora pomorskog dobra u općoj upotrebi na temelju rješenja koje donosi Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture (u nastavku: Ministarstvo) u postupku i načinu propisanim odredbama ovog Zakona. Rješenje kojim pomorski redari, odnosno čuvari zakonom zaštićenog dijela prirode stječu ovlaštenje za obavljanje poslova nadzora pomorskog dobra u općoj upotrebi, Ministarstvo donosi na zahtjev izvršnog tijela jedinice lokalne samouprave, odnosno ravnatelja javne ustanove za zaštićene dijelove prirode. Pomorski redari, odnosno čuvari zaštićenog dijela prirode moraju biti stručno osposobljeni za obavljanje odgovornih poslova nadzora pomorskog dobra, a jedinice lokalne samouprave, odnosno javne ustanove za zaštićene dijelove prirode dužne su imati barem jednog pomorskog redara. U nadzoru nad provedbom odluke o redu na pomorskom dobru, pomorski redari, odnosno čuvari zaštićenog dijela prirode imaju ovlasti koje su detaljno određene u čl. 156. ZPDML-a iz 2023. Kada pomorski redar, odnosno čuvar prirode zaštićenog dijela prirode utvrdi povredu propisa čije izvršenje je ovlašten nadzirati, obavezan je po službenoj dužnosti pokrenuti upravni postupak i narediti odgovarajuće mjere u skladu s odlukom o redu na pomorskom dobru (čl. 158. st. 1. ZPDML-a iz 2023.). Mjere za održavanje reda na pomorskom dobru, propisane odlukom o redu na pomorskom dobru, propisuju pomorski redari, odnosno čuvari zaštićenog dijela prirode, putem rješenja osobi koja je prekršila odluku, odnosno osobi koja je obvezna otkloniti utvrđenu

7. prosinca 2023. (*Službene novine Grada Rijeke*, br. 17/2023), Gradsko vijeće Grada Pule na sjednici održanoj 27. studenoga 2023. (*Službene novine Grada Pule*, br. 20/2023).

¹⁸ Vojković, G., Pomorski redari – novi nadzornici pomorskog dobra, *IUS-INFO*, 6. prosinca 2023., dostupno na <https://www.iusinfo.hr/aktualno/u-sredistu/pomorski-redari-novi-nadzornici-pomorskog-dobra-57797> (pristup 30. siječnja 2024.).

povredu. Te poslove obavljaju pomorski redari, odnosno čuvari zaštićenog dijela prirode kao javnu ovlast (istaknuo autor) te su ovlaštene provesti izvršenje rješenja koje je doneseno (čl. 159. st. 1. i 4. ZPDML-a iz 2023.). Pravni lijek protiv upravnih akata pomorskog redara, odnosno čuvara zaštićenih dijelova prirode je žalba koja se izjavljuje Ministarstvu, ali žalba ne odgađa izvršenje tih upravnih akata (čl. 160. ZPDML-a iz 2023.). Pomorski redari, odnosno čuvari zaštićenih dijelova prirode imaju širok spektar odgovornosti. Za svoj rad odgovaraju Ministarstvu koje ih može sankcionirati zbog povreda odgovornosti te su dužni dostaviti izvješće o obavljanju poslova nadzora pomorskog dobra iz svoje nadležnosti na način i u obliku kako to zatraži Ministarstvo (čl. 161. ZPDML-a iz 2023.).

Dakle, pomorski redar je fizička osoba koja je u radnom odnosu s jedinicom lokalne samouprave, ali mu ovlaštenje za obavljanje poslova dodjeljuje Ministarstvo u posebnom postupku koji pokreće gradonačelnik/načelnik, odnosno ravnatelj javne ustanove za zaštićene dijelove prirode. Pomorski redar odgovara Ministarstvu za svoj rad i dužan je podnositi izvješća o obavljenim nadzornim poslovima na pomorskom dobru. Važno je istaknuti da Ministarstvo obučava i nadzire rad pomorskih redara, a odluke o redu na pomorskom dobru različite su u različitim jedinicama lokalne samouprave, što otežava zadatak Ministarstva. Novčane kazne koje se naplate zbog prekršaja na pomorskom dobru su prihod proračuna jedinica lokalne samouprave.

U odredbi čl. 162. ZPDML-a iz 2023. propisana je nova obveza nadzora pomorskog dobra koju obavljaju jedinica lokalne samouprave i javna ustanova za zaštićene dijelove prirode. Potonji su obvezni jednom mjesečno provesti nadzor nad pomorskim dobrom na svom području radi utvrđivanja nezakonitog građenja ili drugog oblika oštećenja pomorskog dobra. Nadzor se provodi i na temelju prijava bilo koje osobe. Ako se utvrde nezakonite radnje, dužni su obavijestiti nadležno tijelo (nadležne inspekcije, lučke kapetanije itd.). Stoga jedinice lokalne samouprave smiju graditi isključivo građevine i izvoditi zahvate u prostoru pomorskog dobra koji se prema posebnim propisima kojima se uređuje gradnja ne smatraju građenjem, a koje trajno služe općoj upotrebi (potporni i zaštitni zidovi, šetnice, odmorišta, održavanje, rekonstrukcija ili uklanjanje postojećih građevina i sl.) izvan područja danog u koncesiju i lučkog područja luke otvorene za javni promet.¹⁹

Prije donošenja ZPDML-a iz 2023., ovlasti komunalnih redara na pomorskom dobru bile su uveliko ograničene čl. 104. Zakona o komunalnom gospodarstvu²⁰

¹⁹ Odluka o redu na pomorskom dobru, *Službeni glasnik Grada Splita*, br. 85/2023.

²⁰ *Narodne novine*, br. 68/2018, 110/2018, 32/2020.

te ovlastima državnih službenika nadležnog ministarstva koji su obavljali nadzor nad pomorskim dobrom na cijelom području jadranske obale. Nakon stupanja na snagu ZPDML-a iz 2023., komunalni redar gubi sve ovlasti u provedbi odluke o komunalnom redu koja uključuje kopnene dijelove pomorskog dobra. U tom kontekstu, ZPDML iz 2023. jest *lex specialis* i primjenjuje se na pomorskom dobru na kojem više neće postupati komunalni redar, nego isključivo pomorski redar.

S druge strane, lučki redar obavlja poslove provedbe reda u lukama otvorenim za javni promet, ima ovlasti obavljanja nadzora propisane ovim Zakonom i pravilnikom o redu u luci otvorenoj za javni promet, a zapošljava ga nadležna lučka uprava koja je dužna osigurati dovoljan broj lučkih redara za provedbu reda u luci otvorenoj za javni promet (čl. 165. ZPDML-a iz 2023.). Gotovo identične odredbe o pomorskom redaru, odnosno čuvaru zaštićenih dijelova prirode primjenjuju se i na lučkog redara (čl. 166. i 176. ZPDML-a iz 2023.).

U konačnici, red u luci posebne namjene uređuje se pravilnikom koji donosi tijelo koje upravlja lukom (čl. 163. ZPDML-a iz 2023.).

4.3. Nadzor nad provedbom ZPDML-a iz 2023.

Nadzor nad provedbom ZPDML-a iz 2023. ostvaruje se kao upravni nadzor, inspeksijski nadzor i nadzor izvršenja obveza preuzetih ugovorom o koncesiji, ugovorom o posebnoj upotrebi i dozvolom na pomorskom dobru. Obuhvaća nadzor gospodarskih subjekata koji upotrebljavaju, odnosno gospodarski koriste pomorsko dobro, tijela jedinica područne (regionalne) samouprave i jedinica lokalne samouprave, javnih ustanova za zaštićene dijelove prirode, lučkih uprava te svih fizičkih i pravnih osoba koje upotrebljavaju pomorsko dobro.

4.3.1. Upravni nadzor nad provedbom ZPDML-a iz 2023.

Upravni nadzor nad poslovima upravljanja pomorskim dobrom koji su ZPDML-om iz 2023. povjereni na obavljanje jedinicama područne (regionalne) samouprave, jedinicama lokalne samouprave, javnim ustanovama za zaštićene dijelove prirode i lučkim upravama obavlja Ministarstvo, kao i nadzor nad radom pomorskih i lučkih redara, odnosno čuvara zaštićenih dijelova javne ustanove za zaštićene dijelove prirode. Ministarstvo »nadzire provedbu ovoga Zakona i propisa donesenih na temelju ovoga Zakona, zakonitost rada i postupanja te zakonitost općih akata tijela jedinica područne (regionalne) samouprave, jedinica lokalne samouprave, javnih ustanova za zaštićene dijelove prirode i lučkih uprava« (čl. 180. st. 3. ZPDML-a iz 2023.).

4.3.2. Inspekcijski nadzor pomorskog dobra

Prema ZDPLM-u iz 2023., poslove inspekcijskog nadzora pomorskog dobra obavljaju ovlaštene službenici Ministarstva i inspektori lučke kapetanije (u nastavku: inspektori pomorskog dobra), prema odredbama ovog Zakona i propisima kojima se uređuje rad lučkih kapetanija.²¹ Inspekcijski nadzor u dijelu koji je propisan zakonom kojim se uređuju koncesije provode inspektori i drugi ovlaštene službenici ministarstva nadležnog za financije u skladu s uredbom kojom se uređuje unutarnje ustrojstvo tog ministarstva (čl. 181. st. 2. ZPDML-a iz 2023.).

Inspektor pomorskog dobra ovlašten je obavljati sve poslove inspekcijskog nadzora i poduzimati sve inspekcijske mjere propisane ovim Zakonom, na cijelom području pomorskog dobra Republike Hrvatske u općoj i posebnoj upotrebi koje je dano u koncesiju i u lukama otvorenim za javni promet, bez ograničenja (čl. 182. st. 1. ZPDML-a iz 2023.). Tako su ovlaštenja inspektora pomorskog dobra proširena i ojačana, u odnosu na njegova ovlaštenja iz derogiranog ZPDML-a iz 2003. (čl. 97.). Prema novom Zakonu »inspektor pomorskog dobra neovisan je u poduzimanju mjera inspekcijskog nadzora pomorskog dobra« (čl. 182. st. 2. ZPDML-a iz 2023.). Znači li to da zakonodavac, odnosno Hrvatski sabor neizravno priznaje da u provedbi prethodno važećeg ZPDML-a iz 2003. inspektor pomorskog dobra nije bio neovisan?

Poslovi inspekcijskog nadzora pomorskog dobra su poslovi nadzora primjene ZPDML-a iz 2023. i propisa donesenih/usvojenih u skladu s njim, a obuhvaćaju: 1) nadzor u svrhu zaštite pomorskog dobra, 2) nadzor redovnog i izvanrednog održavanja pomorskog dobra, 3) nadzor opće upotrebe pomorskog dobra, 4) nadzor gospodarskog korištenja pomorskog dobra, 5) nadzor posebne upotrebe pomorskog dobra, 6) nadzor koncesija na pomorskom dobru, 7) nadzor dozvola na pomorskom dobru, 8) nadzor reda na pomorskom dobru, 9) nadzor reda u luci i 10) nadzor nad privremenim gospodarskim korištenjem pomorskog dobra.

U usporedbi s poslovima inspekcije pomorskog dobra iz ZPDML-a iz 2003. (čl. 96.), opseg poslova inspekcijskog nadzora pomorskog dobra znatno je povećan. Najveća novina koja se ističe je nadzor nad privremenim gospodarskim korištenjem pomorskog dobra jer se radi o novom institutu raspolaganja pomorskim dobrom (čl. 75. ZPDML-a iz 2023.) kojim isključivo Vlada Republike Hrvatske može, u slučaju izvanrednih okolnosti na pomorskom dobru, donijeti odluku o davanju na privremeno gospodarsko korištenje lučkog područja luke posebne namjene lučkoj upravi.²²

²¹ Zakon o lučkim kapetanijama, *Narodne novine*, br. 118/2018.

²² Vidi više Vuković, A., Privremeno gospodarsko korištenje pomorskog dobra u izvanrednim okolnostima, *Informator*, br. 6807, 27. listopada 2023., dostupno na <https://informator.hr/> (pristup 1. studenoga 2023.).

Upravne mjere inspekcijskog nadzora pomorskog dobra su zabrana korištenja pomorskog dobra, naredba za uklanjanje, naredba za povrat pomorskog dobra u prvotno stanje i naredba za otklanjanje nepravilnosti. Zabrana korištenja pomorskog dobra smatra se najstrožom mjerom, dok je naredba za uklanjanje nepravilnosti najblaža upravna mjera. Protiv rješenja inspektora pomorskog dobra žalba nije dopuštena, ali se može pokrenuti upravni spor. Ako se inspekcijskim nadzorom utvrdi da je povredom propisa počinjeno kazneno djelo, inspektor pomorskog dobra ili druga službena osoba koja je ovlaštena obavljati inspekcijski nadzor pomorskog dobra prema ZPDML-u iz 2023. podnijet će kaznenu prijavu protiv počinitelja nadležnom državnom odvjetništvu. U tom je kontekstu iznimno važna odredba čl. 212. Kaznenog zakona (protupravna gradnja)²³ prema kojoj se kažnjava osoba, koja protivno propisima gradi građevinu u području koje je propisom proglašeno »područjem od posebnog interesa za državu« (što pomorsko dobro svakako jest), kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina. Smatramo kako bi, radi jasnoće propisa i pravne sigurnosti, gradnja na pomorskom dobru trebala biti izrijekom navedena kao kazneno djelo u ovom članku Kaznenog zakona. Time bi se nedvosmisleno i pravno određeno pojasnio pojam »područje posebnog interesa za državu«.

Ovlasti inspektora pomorskog dobra, kao i drugih službenih osoba ovlaštenih za obavljanje inspekcijskog nadzora pomorskog dobra propisane su u čl. 184. ZPDML-a iz 2023. Te ovlasti uključuju:

- 1) pregledavanje pomorskog dobra »i sve ono što je s pomorskim dobrom trajno spojeno na površini ili ispod nje (pripadnosti pomorskom dobru), kao i sve ono što je postavljeno ili odloženo na pomorsko dobro«;
- 2) pregledavanje pomorskih objekata, »osim u svrhe nadzora sigurnosti plovidbe, sigurnosne zaštite brodova te linijskog i povremenog obalnog pomorskog prometa«;
- 3) pregledavanje predmeta »i sredstva kojima se obavlja gospodarska djelatnost na pomorskom dobru«;
- 4) pregledavanje luke, »lučka područja i lučke uređaje, osim u svrhu nadzora sigurnosne zaštite luka«;
- 5) pregledavanje poslovnih i drugih prostora »koji služe kao sjedište poduzetnika ili se u njima obavlja gospodarska ili druga poslovna aktivnost«;
- 6) provjera i pregledavanje isprava »(osobna iskaznica, putovnica, izvod iz sudskog registra i sl.) na temelju kojih se može utvrditi identitet subjekta nadzora ili njegova zakonskog zastupnika, kao i drugih osoba nazočnih prilikom nadzora«;

²³ *Narodne novine*, br. 125/2011, 144/2012, 56/2015, 61/2015, 101/2017, 118/2018, 126/2019, 84/2021, 114/2022, 114/2023.

- 7) uzimanje izjave »od subjekta nadzora i drugih osoba radi pribavljanja dokaza o činjenicama koje se ne mogu izravno utvrditi«;
- 8) zahtjevanje »od subjekta nadzora i drugih osoba točne i potpune podatke te dostavu dokumentacije potrebne u nadzoru«;
- 9) prikupljanje dokaza i utvrđivanje činjeničnog stanja »na vizualni i drugi odgovarajući način (fotografiranjem, snimanjem kamerom, videozapisom i sl.)«;
- 10) davanje »naredbe subjektu nadzora i drugim osobama nazočnim nadzoru«;
- 11) obavljanje »druge radnje u svrhu provedbe nadzora, sukladno propisima«.

Ukratko, ovlasti inspektora pomorskog dobra vrlo su slične ovlastima inspektora pomorskog dobra iz čl. 97. ZPDML-a iz 2003.

4.3.3. Nadzor nad izvršenjem obveza preuzetih ugovorom o koncesiji

Nadzor nad izvršenjem obveza preuzetih ugovorom o koncesiji, ugovorom o posebnoj upotrebi i dozvolom na pomorskom dobru provode davatelj koncesije, davatelj posebne upotrebe, davatelj dozvole na pomorskom dobru i inspektor pomorskog dobra, a obračun, naplatu i plaćanje naknade za koncesiju provodi nadležna ustrojstvena jedinica ministarstva nadležnog za financije (čl. 193. st. 1. i 2. ZPDML-a iz 2023.).

Dakle, ovlaštenja inspektora pomorskog dobra protežu se i na nadzor svih vrsta ugovora o raspolaganju pomorskim dobrom. Ovom odredbom ZPDML iz 2023. formalno uspostavlja dvostruki nadzor izvršenja obveza preuzetih ugovorom o koncesiji, ugovorom o posebnoj upotrebi i dozvolom na pomorskom dobru. Smatramo da se tako stavlja prevelik teret odgovornosti na inspektora pomorskog dobra jer nadzor nad izvršenjem obveza preuzetih ugovorom o koncesiji, ugovorom o posebnoj upotrebi i dozvolom na pomorskom dobru mora biti prvenstveno u domeni davatelja koncesije, davatelja posebne upotrebe i davatelja dozvole na pomorskom dobru.

Nadležna ustrojstvena jedinica ministarstva nadležnog za financije (Carinska uprava) opravdano provodi nadzor nad izvršenjem obveza preuzetih ugovorom o koncesiji vezanih za obračun, naplatu i plaćanje naknade za koncesiju. Ovlašteni carinski službenici inspeksijske poslove obavljaju na temelju Zakona o carinskoj službi,²⁴ Zakona o koncesijama²⁵ i Općeg poreznog zakona.²⁶ Stoga su stručno osposobljeni za pregledavanje dokumentacije o računovodstvenom,

²⁴ *Narodne novine*, br. 68/2013, 30/2014, 115/2016, 39/2019, 98/2019, 155/2023, 36/2024.

²⁵ *Narodne novine*, br. 69/2017, 107/20.

²⁶ *Narodne novine*, br. 115/2016, 106/2018, 121/2019, 32/2020, 42/2020, 114/2022.

materijalnom i financijskom poslovanju, s obzirom na zakonitost, svrhovitost i pravodobnost obračunavanja i plaćanja naknada za koncesiju. Potonji obavljaju nadzor nad izvršenjem ostalih obveza prema kreditnim institucijama, posebice kada je koncesionar društvo posebne namjene i kada su te obveze preuzete radi financiranja ugovora o koncesiji. Također, prate obavljanje djelatnosti koncesije izvan opsega definiranog ugovorom o koncesiji, kao i obavljanje djelatnosti za koju je potrebna koncesija, a obavlja se bez dane koncesije.

Nadzor nad provedbom ZPDML-a iz 2023. obuhvaćen je i njegovim prekršajnim odredbama. Pravna osoba bit će kažnjena novčanom kaznom u iznosu od 1.300,00 do 6.000,00 eura za pomorski prekršaj ako ne omogući inspektoru pomorskog dobra izvršavanje svih ovlasti u provedbi inspeksijskog nadzora prema čl. 184. ZPDML-a iz 2023., a inspektor pomorskog dobra ima znatna ovlaštenja u vezi s građevinama izgrađenim na pomorskom dobru kako je određeno i u prijelaznim i završnim odredbama navedenog zakona za 2023. godinu.

4.4. Ostali pravni izvori o nadzoru pomorskog dobra *de lege lata*

Osim ZPDML-a iz 2023. i podzakonskih akata (na primjer, Pravilnik o sadržaju plana upravljanja pomorskim dobrom),²⁷ nadzor nad pomorskim dobrom propisan je i drugim pozitivnim pravom Republike Hrvatske, osobito Zakonom o lučkim kapetanijama, Pomorskim zakonikom,²⁸ Zakonom o koncesijama i Zakonom o Državnom inspektoratu.²⁹ Cilj je spomenutih zakona zaštita pomorskog dobra od svih oblika nezakonitog postupanja na njemu. Međutim, sustav nadzora nad pomorskim dobrom nije funkcionirao u praksi zbog isprepletenosti mnogobrojnih propisa iz materije pomorskog dobra, osobito između nadležnosti građevinske inspekcije i inspektora lučke kapetanije na pomorskom dobru. Smatramo da je sukob nadležnosti državnih inspekcija na pomorskom dobru naposljetku razriješen presudom Vrhovnog suda Republike Hrvatske iz 2017. godine³⁰ koji je odlučio da je inspektor sigurnosti plovidbe lučke kapetanije ovlašten narediti uklanjanje objekta izgrađenog na pomorskom dobru bez dozvole nadležnog tijela za građenje. Naime, Vrhovni sud Republike Hrvatske prihvatio je zahtjev za zaštitu zakonitosti Državnog odvjetništva Republike Hrvatske i preinačio presudu Visokog upravnog suda Republike Hrvatske iz 2012. godine.³¹ U toj je presudi Visoki

²⁷ *Narodne novine*, br. 150/2023.

²⁸ *Narodne novine*, br. 181/2004, 76/2007, 146/2008, 61/2011, 56/2013, 26/2015, 17/2019.

²⁹ *Narodne novine*, br. 115/2018, 117/2021, 67/2023.

³⁰ Uzz 41/2012-9, 26. rujna 2017.

³¹ Us-13600/2009-4, 8. ožujka 2012.

upravni sud iznio pravno stajalište da inspektor sigurnosti plovidbe lučke kape-tanije nije ovlašten narediti uklanjanje objekata izgrađenih na pomorskom dobru bez dozvole nadležnih tijela za građenje jer je zakonitost građevina, uključujući i one izgrađene na pomorskom dobru, u nadležnosti građevinske inspekcije prema odredbama posebnih propisa koji reguliraju područje građenja.³²

5. ZAKLJUČAK

Temeljna zadaća Republike Hrvatske, jedinica područne (regionalne) samo-uprave, jedinica lokalne samouprave te svih drugih pravnih i fizičkih osoba koje obavljaju bilo koju djelatnost na pomorskom dobru jest njegova zaštita i održivi razvoj. Stoga ZPDML iz 2023. regulira znatno jačanje nadzora nad pomorskim dobrom putem inspektora pomorskog dobra te pomorskih i lučkih redara. In-spektor pomorskog dobra ovlašten je obavljati sve poslove inspekcijskog nadzo-ra i poduzimati sve inspekcijske mjere propisane ZPDML-om iz 2023. na cijelom području pomorskog dobra Republike Hrvatske u općoj i posebnoj upotrebi koje je dano u koncesiju i u lukama otvorenim za javni promet bez ograničenja. Pomorski redari, kao novi nadzornici na pomorskom dobru, imaju znatno suže-ne ovlasti u odnosu na inspektore pomorskog dobra jer provode nadzor isklju-čivo nad održavanjem reda na pomorskom dobru u općoj upotrebi u jedinicama lokalne samouprave, dok lučki redari provode nadzor nad održavanjem reda isključivo u lukama otvorenim za javni promet.

Razgraničenjem ovlasti između inspektora pomorskog dobra s jedne strane i pomorskog redara s druge strane provedena je podjela nadležnosti između Republike Hrvatske (inspekcijski nadzor) i jedinica lokalne samouprave (rad redara). Time je opravdana decentralizacija nadzora nad pomorskim dobrom, pri čemu jedinice lokalne samouprave preuzimaju veću odgovornost u zaustav-ljanju desetljećima stvaranog nereda na pomorskom dobru. Tako je u Republici Hrvatskoj uspostavljen dvostruki nadzor nad zaštitom pomorskog dobra.

U sustav provedbe reda na pomorskom dobru i reda u lukama otvorenim za javni promet nisu uključene jedinice područne (regionalne) samouprave, dok potonje sudjeluju u nadzoru provedbe ZPDML-a iz 2023. kroz izvanredno upravljanje pomorskim dobrom koje uključuje i nadzor nad izvršenjem preuze-tih obveza na temelju koncesije i posebne upotrebe.

³² Skorupan Wolff, V., *Ovlaštenja inspektora sigurnosti plovidbe*, *Poredbeno pomorsko pravo = Comparative Maritime Law*, god. 59 (2020.), br. 174, str. 187-190.

Pitanje je zašto hrvatski zakonodavac, odnosno Hrvatski sabor nije na vrijeme, dok su još važili derogirani ZPDML iz 2003., kao i stariji Pomorski zakonik iz 1994. godine, otklonio i sankcionirao uočene slabosti i zlouporabe na pomorskom dobru te uspostavio dvostruki sustav kontrole pomorskog doba. U vezi s tim, indikativna je odredba čl. 182. st. 2. ZPDML-a iz 2023. kojom se nakon dugo vremena utvrđuje kako je »inspektor pomorskog dobra neovisan u poduzimanju mjera inspekcijskog nadzora pomorskog dobra«. Valja napomenuti da su ovlaštenja lučke kapetanije za obavljanje poslova inspekcijskog nadzora nad pomorskim dobrom uvedena 1997. godine, dok su inspektori pomorskog dobra uvedeni u sustav inspekcijskog nadzora pomorskog dobra Republike Hrvatske putem ZPDML-a iz 2003.

BIBLIOGRAFIJA:

Knjige i poglavlja u knjigama:

1. Bolanča, D., *Pravni status morskih luka kao pomorskog dobra u Republici Hrvatskoj*, Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu, Split, 2003.
2. Cvitanić, A., *Statut Grada Splita, Splitsko srednjovjekovno pravo*, 3. izdanje, Književni krug, Split, 1998.
3. Čepulo, D., *Hrvatska pravna povijest u europskom kontekstu*, Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet, Zagreb, 2012.
4. Grabovac, I., *Plovidbeno pravo Republike Hrvatske*, Književni krug, Split, 2003.
5. Grabovac, I., *Pomorski zakonik s pojmovnim kazalom*, Informator, Zagreb, 1994.
6. *Pomorski leksikon*, Jugoslavenski leksikografski zavod »Miroslav Krleža«, Zagreb, 1990.
7. Romac, A., *Rječnik rimskog prava*, Informator, Zagreb, 1975.

Članci:

1. Petrinović, R.; Mandić, N., *Pravni položaj Lučke kapetanije u pomorsko-upravnom pravu RH*, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, god. 43 (2006.), br. 1, str. 63-82.
2. Roso, I., *Upravljanje, održavanje i zaštita pomorskog dobra*, *Pomorski zbornik*, god. 38 (2000.), br. 1, str. 201-214.
3. Skorupan Wolff, V., *Ovlaštenja inspektora sigurnosti plovidbe*, *Poredbeno pomorsko pravo = Comparative Maritime Law*, god. 59 (2020.), br. 174, str. 187-190.
4. Vladušić, J., *Određivanje granica pomorskog dobra u hrvatskom pravu*, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, god. 46 (2009.), br. 1, str. 219-246.

5. Vuković, A., *Teritorijalna i stvarna nadležnost Direkcije pomorskog saobraćaja u Splitu*, *Poredbeno pomorsko pravo = Comparative Maritime Law*, god. 61 (2022.), br. 176, str. 559-583.

Pravni izvori:

1. Kazneni zakon, *Narodne novine*, br. 125/2011, 144/2012, 56/2015, 61/2015, 101/2017, 118/2018, 126/2019, 84/2021, 114/2022, 114/2023.
2. Odluka o osnivanju i imenovanju Povjerenstva za praćenje izvršavanja odluka i ugovora o koncesijama na pomorskom dobru, *Narodne novine*, br. 61/2006.
3. Odluka o redu na pomorskom dobru, *Glasnik Grada Zadra*, br. 15/2023.
4. Odluka o redu na pomorskom dobru Grada Pula – Pola, *Službene novine Grada Pule*, br. 20/2023.
5. Odluka o redu na pomorskom dobru, *Službene novine Grada Rijeke*, br. 17/2023.
6. Odluka o redu na pomorskom dobru, *Službeni glasnik Grada Splita*, br. 85/2023.
7. Odluka o redu na pomorskom dobru, *Službeni glasnik Grada Šibenika*, br. 10/2023.
8. Opći porezni zakon, *Narodne novine*, br. 115/2016, 106/2018, 121/2019, 32/2020, 42/2020, 114/2022.
9. Osnovni zakon o iskorištavanju luka i pristaništa, *Službeni list FNRJ*, br. 24/1961; *Narodne novine SRH*, br. 10/1965, 23/1967, 2/1968 – pročišćeni tekst, br. 52/1971, 52/1973.
10. Pomorski zakonik, *Narodne novine*, br. 17/1994, 74/1994, 43/1996, 181/2004, 76/2007, 146/2008, 61/2011, 56/2013, 26/2015, 17/2019.
11. Pravilnik o gospodarskom korištenju, korištenju ili gradnji građevina i posebnoj upotrebi pomorskog dobra na području Splitsko-dalmatinske županije, *Službeni glasnik Splitsko-dalmatinske županije*, br. 110/2017.
12. Pravilnik o obavljanju inspekcijskog nadzora sigurnosti plovidbe, *Narodne novine*, br. 34/1997, 41/1999, 27/2000.
13. Pravilnik o sadržaju plana upravljanja pomorskim dobrom, *Narodne novine*, br. 150/2023.
14. Uredba o lučkim kapetanijama i kapetanijama pristaništa, *Službeni list FNRJ*, br. 51/1962.
15. Uredba o organizaciji pomorske uprave, *Službene novine Kraljevine SHS*, br. 95/1919.
16. Uredba o osnivanju Direkcije luka, *Službeni list FNRJ*, br. 35/1949.

17. Uredba o osnivanju Glavne uprave pomorstva i Uprave pomorstva, *Službeni list FNRJ*, br. 61/1945.
18. Uredba o osnivanju uprava pomorskih oblasti, *Službeni list FNRJ*, br. 1/1952.
19. Uredba o postupku davanja koncesija na pomorskom dobru, *Narodne novine*, br. 23/2004, 101/2004, 39/2006, 63/2008, 125/2010, 102/2011, 83/2012, 10/2017.
20. Uredbe o redu u lukama, *Službeni list FNRJ*, br. 35/1949, 7/1950, 57/1954, 32/1958.
21. Uredba o ukidanju Uprave za pomorstvo i Uprave riječnog saobraćaja, *Službeni list FNRJ*, br. 51/1962.
22. Uredba sa zakonskom snagom o pomorskom javnom dobru, *Službene novine Kraljevine Jugoslavije*, br. 104-XXXIII od 10. svibnja 1939.
23. Zakon o carinskoj službi, *Narodne novine*, br. 68/2013, 30/2014, 115/2016, 39/2019, 98/2019, 155/2023, 36/2024.
24. Zakon o Državnom inspektoratu, *Narodne novine*, br. 115/2018, 117/2021, 67/2023.
25. Zakon o komunalnom gospodarstvu, *Narodne novine*, br. 68/2018, 110/2018, 32/2020.
26. Zakon o koncesijama, *Narodne novine*, br. 69/2017, 107/2020.
27. Zakon o lučkim kapetanijama i kapetanijama pristaništa, *Narodne novine SRH*, br. 18/1965, 4/1969, 12/1969 – pročišćeni tekst, 24/1987.
28. Zakon o lučkim kapetanijama, *Narodne novine*, br. 124/1997, 118/2018.
29. Zakon o morskim lukama, *Narodne novine*, br. 108/1995, 6/1996, 137/1999, 97/2000.
30. Zakon o pomorskom i vodnom dobru, lukama i pristaništima, *Narodne novine SRH*, br. 19/1974, 24/1974, 39/1974, 39/1975, 17/1977, 18/1981; *Narodne novine*, br. 158/2003, 100/2004, 141/2006, 38/2009, 123/2011, 56/2016, 98/2019, 83/2023.

Sudska praksa:

1. Visoki upravni sud Republike Hrvatske, Us-13600/2009-4, 8. ožujka 2012.
2. Vrhovni sud Republike Hrvatske, Uzz 41/2012-9, 26. rujna 2017.

Ostalo:

1. Frković, S., *Određivanje pomorskog dobra*, Hrvatska gospodarska komora, 28. Forum poslovanja nekretninama, Zagreb, 2017., str. 73-86, <https://www.hgk.hr/documents/predavanje-frkovic5a13ed4b58c94.pdf> (pristup 1. studenoga 2024.).

2. Državni arhiv u Splitu, Sig. HR-DAST-16, Direkcija pomorskog saobraćaja (Pomorska oblast SHS) Bakar, Split (1919. – 1941.) 1919. – 1941. Knj. 44, kut. 378; 48.0.
3. Državni inspektorat Republike Hrvatske, <https://dirh.gov.hr/> (pristup 30. siječnja 2024.).
4. *Jugoslavenski pomorac*, Zagreb, br. 10, 16. svibnja 1924.
5. Vojković, G., Pomorski redari – novi nadzornici pomorskog dobra, *IUS-INFO*, 6. prosinca 2023., <https://www.iusinfo.hr/aktualno/u-sredistu/pomorski-redari-novi-nadzornici-pomorskog-dobra-57797> (pristup 30. siječnja 2024.).
6. Vuković, A., Privremeno gospodarsko korištenje pomorskog dobra u izvanrednim okolnostima, *Informator*, br. 6807, 27. listopada 2023., <https://informatormator.hr/> (pristup 1. studenoga 2023.).

Summary:

DIVISION OF JURISDICTION BETWEEN THE REPUBLIC OF CROATIA AND LOCAL SELF-GOVERNMENT UNITS IN RELATION TO THE MARITIME DOMAIN

The aim of this paper is to present relevant historical and positive legal sources related to the supervision of the maritime domain in Croatia. In the Maritime Domain and Sea Ports Act (2023), supervision of the implementation of this Act is conducted through administrative supervision, inspection supervision and by monitoring the fulfilment of obligations assumed by the concession contract, special use agreements, and permits on the maritime domain. Inspection supervision of the maritime domain is performed by the inspector of the maritime domain who is independent in undertaking inspection measures. On the other hand, in units of local self-government, supervision of the maritime domain is performed by the maritime steward. In this way, the division of jurisdiction between the Republic of Croatia and local self-government units on the maritime domain was established.

Keywords: *maritime domain; administrative supervision; inspection supervision; inspector of the maritime domain; maritime steward.*